

SATURS

KĀ STRĀDĀT AR GRĀMATU?.....	4
IEVADS	6
KAS IR GRĀMATA?	6
Rainis. Grāmata	7
J. Zvirgzdiņš. Pele, Punkts un Gūtenbergs (2009)	8
TAUTASDZIESMAS.....	15
BRĪNUMU PASAKAS	21
LATVIEŠU TAUTAS BRĪNUMU PASAKAS	21
Tā viduvējā.....	22
Ezera saraukšana.....	25
Sērdienīte un mātesmeita.....	27
CITTAUTU PASAKAS	31
Pasaka par ķēniņmeitu, kas septiņus gadus gulēja vienā miegā.....	31
Vēzis par dziedātāju.....	34
LITERĀRĀ PASAKA	36
HANSS KRISTIANS ANDERSENS	36
Īkstīte (1835)	37
ANNA SAKSE	49
Puķu zirnītis	50
ALANS ALEKSANDRS MILNS	52
Vinnijs Pūks un viņa draugi	53
LASĪTĀJU SEMINĀRS	71
ASTRIDA LINDGRĒNE	71
DZEJA	73
Fricis Bārda. Ansītis puisīts un vectētiņš.....	74
Fricis Bārda. Maza cilvēka vakara lūgšana	76
Pēteris Brūveris. Dziesma par pasaules skaistumu	78
Māra Cielēna. Valoda.....	80
Vīks. Angļu valoda.....	81
Pēters Brūveris. Vācu valodas stunda	82
Ojārs Vācietis. Bārdas žāvēšana.....	82
Imants Ziedonis. “Uzkāpuši baltā smilšu kāpā...”	83
Inese Zandere. Neticams notikums	84
Jānis Baltvilks. Nozagtā Parīze.....	85
Māris Rungulis. Papele	86
TERMINU VĀRDNĪCA	87

KĀ STRĀDĀT AR GRĀMATU?

Šajā mācību gadā literatūras stundās tu varēsi iepazīties ar latviešu un cittautu folkloru. Lasīsi A. Sakses, H. K. Andersena literārās pasakas, V. Belševicas, Ē. Kestnera u. c. autoru stāstus. Tajos attēlotie notikumi un varoņi rosinās domāt par tādām vērtībām kā ģimene un draugi. Sastaptie tēli palīdzēs izprast sevi un apkārtējos cilvēkus daudzveidīgajā pasaulē.

Šīs grāmatas moto ir “**Es un citi pasaulē**”.

Grāmatā orientēties palīdzēs atšķirīgā krāsā izceltās tēmas un norādes, lai tu varētu strādāt gan patstāvīgi, gan skolotāja vadībā.

Grāmatā piedāvātie uzdevumi rosinās

- lasīt un pētīt literāros darbus un gūt atziņas,
- vērtēt literāro darbu valodu un bagātināt savu vārdu krājumu,
- rakstīt jaunrades darbus un izteikt viedokli par citu uzrakstīto,
- izteiksmīgi runāt, lasīt lomās, mācīties no galvas literāros tekstus,
- piedalīties lasītāju semināros.

Vārdnīca palīdzēs noskaidrot vārdu un izteicienu nozīmi. Norāde **legaumē!** un **Terminu vārdnīca** grāmatas beigās palīdzēs izprast literatūras teorijas jēdzienus. Norāde **Uzziņai** atklās ar mācību tematu saistītus interesantus faktus un paplašinās zināšanas. Norāde **Uzzini vairāk!** piedāvās iespējas patstāvīgi meklēt informāciju grāmatās un interneta vietnēs. Mācību grāmatai pievienots **CD** ar darba lapām un klausīšanās tekstiem, lai varētu apgūt tematu plašāk.

SK. 4. LPP.

PĒC KATRAS TĒMAS APGUVES PĀRBAUDI IEGŪTĀS ZINĀŠANAS UN PRASMES, PAJAUTĀJOT SEV BŪTISKĀKOS JAUTĀJUMUS PAR MĀCĪBU SATURU!

1. Ko jaunu uzzināji par šo tēmu (Kas ir grāmata; tautasdziesmas; pasakas; literārā pasaka; dzeja; tēlojums; stāsts; pasaku luga)?
2. Kuras ilustrācijas saistīja tavu interesi? Kāpēc?
3. Kurus vārdus, vārdu savienojumus tu izprati un iegaumēji?
4. Par kuriem tev nozīmīgiem jautājumiem lasītais rosināja domāt?
5. Kura ir vissvarīgākā atziņa, ko guvi pēc šīs tēmas apguves?
6. Pārdomā, kā tev izdevās sadarbība ar klasesbiedriem, skolotāju, bibliotekāri un citiem cilvēkiem! Kas bija sadarbībā labākais, un ko varētu turpmāk uzlabot?
7. Kuri mācību uzdevumi tev sagādāja grūtības? Kā tu tās atrisināji?
8. Kuri mācību uzdevumi tev patika vislabāk? Kāpēc?

Izpēti šīs norādes! Tās palīdzēs tev orientēties mācību grāmatā! Lai tev veicas!

Tēma

Aplūkojamais autors un literārais darbs

Uzdevuma nosacījumi

Dažādi teksti temata dziļākai izpratnei

Literatūras teorijas termini

Ko tu uzzināsi tēmā

Saruna

Paraugs Tabula

Mikla

Ilustratīvais materiāls

Shēma

LITERĀRĀ PASAKĀ

APGŪSTOT ŠO TĒMU, TU

- noskaidrosi tautas un literārās pasaku atšķirības;
- raksturosi literāro pasaku tēlus, salīdzināsi tos;
- vērtēsi pasaku ilustrācijas;
- pārdomāsi gūtās atziņas un izteiksi viedokli;
- rakstīsi un zīmēsi ielūgumu, izdomāsi dzimšanas dienas apveikumu un gatavosies jubilāra apsveikšanai;
- meklēsi informāciju par grāmatas autoriem internetā;
- uzzināsi, kā sauc lāci vēl deviņās valodās.

Katrai tautai ir arī zināmi pasaku meistari, advesmē rakstīt un ideja savai fantāzijai nereti viņi guvuši no tautas pasakām. Arī šajās (literārajās pasākās) darbojas gan cilvēki, gan dzīvnieki, gan priekšmeti, notiek brīnumi. Par to tu pārliecināsies šajā grāmatas nodaļā.

HANSS KRISTIĀNS ANDERSENS
(1805–1875)

Dāņu pasaku meistars H. K. Andersen savu dzīvi vienmēr iztēlojis kā pasaku. Viņa tēvs bija kurpnieks, bet vectēvs – kogrīzejs, kurš veidoja baznīcu altārus. Smalkie, precīzie daži mazo zēnu pamudināja uz vērīgu un pētniecisku darbību. Viņam patika iekārties un ieklausīties vissmalkākajās dabas nospēš. H. K. Andersen ar lielu pacietību veidoja dažādu papīra izgriezumus. Arī, rakstot pasakas, liekos teikumus rakstnieks izgriezta, bet dažviet teikumus ielīmēja vai iešuva tekstā.

1. Lasi H. K. Andersena sacīto pasaku!

Īkstīte (1835)

Reiz dzīvoja kāda sieva, kura ļoti vēlējis mazu bērniņu, bet nezināja, kur lai tādu ņem. Tad viņa aizgāja pie vecas raganas un teica: "Es no visas sirds gribētu mazu bērniņu. Vēl tu man pateiktu, kur lai es tādu ņemu?"

I. TEKSTS

Vārdnīca

šīlnis – naudas vienība Anglijā un dažās citās zemēs

PARAUGS

Folkloras žanrs	Skaidrojums	Grāmatas nosaukums
Tautasdziesma		

3. Vēro zīmējumu un atmini miklas!

Kā zagli sien, kā brāli raisa.

4. Lasi par gatavošanos lasīšanas semināram!
Pastāsti, kāpēc ceļš uz grāmatu burvību jāatrod katram pašam!

Šajā mācību gadā tev būs iespēja piedalīties divos lasīšanas semināros. Tajos varēsi iepazīstināt klasesbiedrus ar patstāvīgi izlasi grāmatu, kā arī uzzināt, kādas grāmatas izlasījuši tavi vienaudži. Formāls seminārs būs veltīts Astrīdas Lindgrēnes daiļradei, bet otrajā lasīšanas seminārā dalīsies iepazīstot jaunāko literatūru bērniem. Lai sagatavotos semināriem, vēlam vispirms noslēgt ar literatūras skolotāju lasīšanas līgumu, kas palīdzēs labāk saplānot laiku lasīšanai.

"Ceļš uz grāmatu burvību tūristu maršrutos nav norādīts, to atrast diez vai palīdzēs cita doti padomi. Šis ceļš jāmeklē katram pašam."
(Zigmunds Skujiņš)

TERMINU VĀRDNĪCA

anekdots – īss stāstījums par kādu komisku gadījumu

aprusts – priekšmeta vai parādības pazīmju atēlojums

Leqauņe!

Pasakā dzīvnieku sadzīves brīnumu

Brīnumu pasakās risinās dažādi neparasti notikumi, kuros iesaistās brīnumaini tēli.

Uzzini vairāk!

www.latvijas.daba.lv/putni

L DARBA LAPA

SK. 4. LPP.

Vārdu un jēdzienu skaidrojums

Izceltais teksts

Literatūras teorijas termini alfabēta secībā

Jautājumi sev par tēmā apgūto

CD norāde (klausīšanās teksts)

Informācija par autoru, literāro darbu, papildinformācija par literāro darbu, laikmetu, kultūras, zinātnes, sadzīves faktiem

Grāmatas, interneta vietņu un muzeju adreses, kur patstāvīgi vari iegūt saistošu informāciju

CD norāde (darba lapa)

APGŪSTOT ŠO TĒMU, TU

- uzzināsi, kā sāka drukāt grāmatas;
- noskaidrosi, kāpēc cilvēki lasa grāmatas;
- uzzināsi, kādas ir Dzejas dienu tradīcijas Latvijā;
- salīdzināsi grāmatas un skolēnu mācību līdzekļus agrāk un tagad;
- veiksi radošus un pētnieciskus uzdevumus par grāmatu lasīšanu.

KAS IR GRĀMATA?

Vai tevi vilina piedzīvojumi? Vai esi kādreiz vēlējies iesēsties “Laika mašīnā” un nonākt sensenā pagātnē vai gluži pretēji – traukties nezināmā nākotnē uz tālām zvaigznēm ar lidojošo šķīvīti? Viss ir iespējams, ja vien tev ir liela vēlēšanās, mazliet drosmes un kriptatiņa iztēles.

Ja esi ar mieru doties līdzī ceļojumā pa brīnumaino fantāzijas pasauli, atmini mīklas un uzzini, kā tur var nokļūt!

*Nav koks, bet ar lapām; nav drēbe, bet sašūta;
nav cilvēks, bet pastāsta.*

Balta pļava, melni lopi, vajag gudra ganītāja.

Miklu atminējumu uzzināsi, ja atšifrēsi sajauktos burtus: MĀRTAGA! Ceļojot grāmatu pasaulē, tu sastapsi attapīgo Sprīdīti, drosmīgo Emīlu, sirsnīgo Vinniju Pūku un daudzus citus tēlus, kas var kļūt tev par labiem draugiem un padomdevējiem brīžos, kad jātiek galā ar šaubām, neveiksmēm un citām grūtībām; kad nepieciešams izprast sevi un citus. Sadraudzējies ar grāmatām, un tu varēsi patīkami un aizraujoši pavadīt laiku!

1. Izlasi Raiņa dzejoli “Grāmata” un pastāsti, kāpēc ar grāmatu ir vislabākās sarunas un spēles!

*Rainis***Grāmata**

Kas visu izteic bez mēles?
Man saka: tā grāmata,
Ar viņu labākās spēles
Un mīļākā saruna.

Nu te tā uz galda uzlikta,
Bet ne nieka tā nesaka.

Varbūt tai kauns.
Pie auss to pielikšu.
Nu, grāmatiņ, stāsti, kas jauns!
Nekā es nedzirdu.

Ar mani gan tik mājās.
“Nē, grāmatā visu dien’ jāmācās!
Tad varēsi pavadīt sarunās!”

Nu nē, tad labāk ar sunīti skrienu,
Nekā grāmatā skatos visu dienu.
“Un muļķis kā sunītis paliksi,
Tevi arī saukās par taksīti.”

To ne!

(“Puķu lodziņš”, 1924)

*Raiņa piemineklis Rīgā,
Esplanādē*

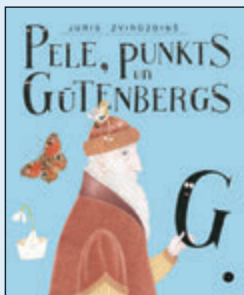
*Raini un Aspaziju ļaudis
sirsnīgi sagaida Rīgā
1920. gadā.*

Rainis (īstajā vārdā Jānis Pliekšāns) ir ievērojams latviešu dzejnieks. Viņš dzimis 1865. gada 11. septembrī, miris 1929. gada 12. septembrī. Pieminot Raini, katru gadu septembrī Latvijā notiek Dzejas dienas, kad dzejas draugi pulcējas dažādos pasākumos – dzejnieki viesojas skolās un bibliotēkās, tiek rīkoti dzejas lasījumi.

2. Vai arī tu esi piedalījies Dzejas dienu pasākumos? Pastāsti par savu tikšanos ar dzejniekiem vai par dzejai veltītu pasākumu!
3. Noskaidro, kādi Dzejas dienu pasākumi šogad paredzēti tavā skolā, pilsētā vai pagastā!

Uzzini vairāk!

Jura Zvirgzdiņa un Anitas Paegles grāmata 2010. gadā ieguva Jāņa Baltvilka balvu.

Grāmatā "Pele, Punkts un Gutenberg" māksliniece A. Paegle ir attēlojusi Peli, kura nejauši atradusi grāmatu.

4. Kad, tavuprāt, radušās grāmatas? Mēģini iztēloties, kādas izskatījās senās grāmatas!
5. Kura ir tava pirmā izlasītā grāmata? Kāda bija tava pirmā sastapšanās ar grāmatu?
6. Kura ir tava mīlākā grāmata? Kāpēc?
7. Kāpēc tu lasi/nelasi grāmatas?
8. Aptaujā sev tuvos cilvēkus un noskaidro, ko par grāmatām un lasīšanu viņi domā!
9. Izpēti zīmējumus un pastāsti par Peles piedzīvojumu ar grāmatu!

10. Lasi

J. Zvirgzdiņa grāmatas "Pele, Punkts un Gutenberg" fragmentu!

Pele, Punkts un Gutenberg (2009)

(*Fragmenti*)

– Alfabēta kārtībā stāties! Līdzināties! – Gailis iesaucās tik skaļi, ka visi satrūkās un metās stāties ierindā.

Kad visi burti bija nostājušies, Gailis kopā ar Peli un Žagatu apstaigāja ierindu.

Katram lielajam burtam blakus cieši piespiedies stāvēja mazs burtiņš. "Varbūt tas bija burtu bērns?" nodomāja Pele.

Rindas kārtībā lielie burti nosauca savu vārdu, bet mazie savu nočiepstēja sīkā balstiņā kā cāļi.

Aa, Āā, Bb, Cc, Čč, Dd, Ee, Ēē, Ff, Gg, Ģģ, Hh, Ii, Īī, Jj, Kk, Ķķ, Ll, Ļļ, M, Nn, Ņņ, Oo – te O lepni paziņoja, ka ar viņu var uzrakstīt veselas divas skaņas: O kā ola un ozols un O kā opera un oposums!

Ko nozīmēja “ola” un “ozols”, Pele zināja, bet, ko – “opera” un “oposums”, – ne. “Gan jau es to noskaidrošu!” viņa nolēma.

Tālāk stāvēja Pp, Rr, Ss, Šš, Tt, Uu, Ūū, Vv, Zz, Žž.

Ierindas beigās nostājās kols un semikols, izsaukuma un jautājuma zīmes un vesela virkne ķeburu, kuri izskatījās kā mazi tārpiņi. Tos, kā Pelei pačukstēja Gailis, viņš sākumā pat mēģinājis knābāt, bet izrādījies, ka tie ir no svina, saucoties par komatiem un esot negaršīgi... Un vēl viņi spieguši un brēkuši, ka esot Gūtenberga kunga īpašums!

Tikai viena zīme gulēja zemē. “Varbūt viņa ir slima?” nodomāja Pele, bet Kurmis paskaidroja, ka tā esot Domuzīme un ka zemē viņa guļot tāpēc, ka domājot!

– Brīvi! Bet – ne pārāk! – nokomandēja Gailis, un burti pašķīrās.

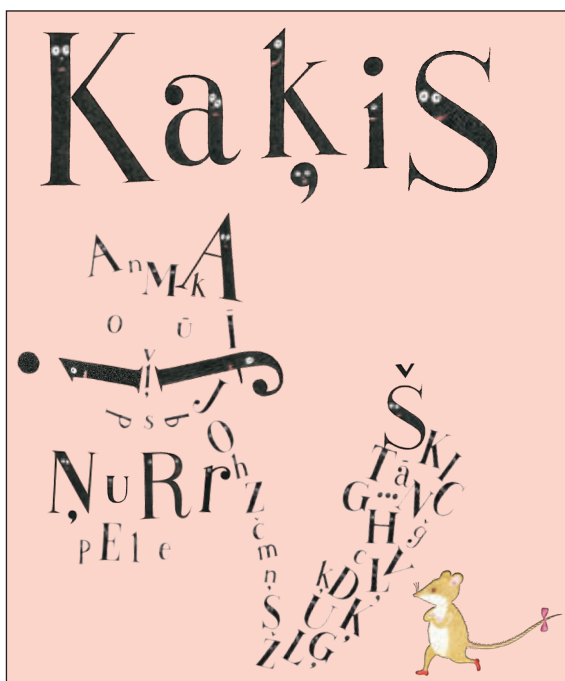
– Bet, piedodiet, Gaiļa kungs, – jautāja Pele. – Kam viņi visi – un tik daudz! – ir vajadzīgi?

– Hmm... – nokrekšķinājās Gailis. – Interesants jautājums! Zināt, es arī agrāk, kad vēl nemācēju lasīt un rakstīt, to nesa-pratu!

11. Ko tu atbildētu Pelei?

12. Pievērs uzmanību tam, kā māksliniece A. Paegle spēlēja ar burtiem! Kas zīmējumā attēlots? Sameklē tajā vārdus!

Rakstnieks
Juris Zvirgzdiņš
Jāņa Baltvilka balvas
pasniegšanas pasākumā

13. Izvēlies vienu no piedāvātajiem radošajiem uzdevumiem!

- Uzraksti stāstiņu, kurā katrs nākamais vārds sāktos ar burtu alfabēta secībā! Dali tekstu loģiskos teikumos!

● PARAGS

*Atkal ārā braši cīkstējās, čabinājās daži enerģiski ērmi.
Fricis gāja ģērbties hallē. Ieraudzījis īstu jucekli, klu-
sēdams ķērās lietas ļoti mierīgi nolikt.*

- Uzraksti stāstiņu, kurā katra teikuma sākumburts būtu alfabēta secībā!
- Uzraksti visas pieturzīmes, kuras nostājās aiz burtiem ierindā! Izvēlies vienu pieturzīmi un uzraksti tās dzīvesstāstu!
- Iepazīstini ar savu stāstu klasesbiedrus!
- Apkopojiet radošos darbus krājumā!

14. Turpini lasīt grāmatas “Pele, Punkts un Gutenbergš” fragmentu!

Ķeburi, kuri izskatījās pēc putniņiem, lidinājās gaisā, bet ne pārāk tālu no saviem saimniekiem Čč, Ģģ, Šš un Žž. Citi (kuri atgādināja tārpiņus) spēlēja sunīšus, bet lielie burti, sapulcējušies bariņā, apspriedās.

– Viņi kaut ko perina! – iežvadzējās Žagata. – Uzmanies!

Lielie burti – Pele saskaitīja – veseli pieci sastājās rindā.

Norībēja zeme, un gaismā izlīda Kurmis.

– LAUVA! – viņš, brilles uz deguna noslīdinājis, lasīja. – Nu un tad? Nesaprotu, ko tāds vārds vispār nozīmē!

Nogaidījuši brīdi, burti atkāpās, bet viņu vietā nostājās citi.

– ZILONIS! – lasīja Kurmis. – Nu un tad? Vārdi, vārdi, vārdi...

Tad burti izveidoja vārdu SLAZDS, bet par to neko nezināja ne Pele, jo bija lauku pele, ne Kurmis, kurš šādu vārdu nebija lasījis.

– Tu nemaz nemāki lasīt! – klaigāja burti. – Nemāki, nemāki, nemāki!

– Bet es... bet es... bet es toties māku kustināt ūsas un klabināt zobus! – Un Pele tik skaļi noklabināja zobus, ka pati nobijās.

15. Vai Kurmis
prata lasīt?
Kāpēc viņš
nesaprata, ko
nozīmē vārdi
LAUVA, ZILO-
NIS, SLAZDS?

Burti sačukstējās, tad, sakāpuši cits citam mugurā, izveidoja (te Pele nodrebēja) vārdu, kurš izskatījās kā KAĶIS! Viņa paslēpās aiz Gaiļa muguras.

– Kā? Jūs... nemākat lasīt? – Gailis bija patiesi izbrīnīts.
– Nemaz, nemaz?

Pele nokaunējusies piesarka.

– Nekas! Es arī kādreiz nemācēju. Man iemācīja Gūtenberga kungs! Paldies viņam! Agrāk tas tiešām bija grūti – rakstīja ar zoss spalvām uz pergamenta...

Uzziņai!

Johans Gūtenbergs (*Johannes Gensfleisch zur Laden zum Gutenberg*, 1400–1468) izveidoja grāmatu iespiedpresi ar pārvietojamiem metāla burtiem. Līdz tam klosteru mūki grāmatas pārrakstīja ar roku. Tas bija laikietilpīgs darbs, un pārrakstot varēja sagatavot nelielu grāmatu kopiju skaitu. Viens mūks diktēja tekstu, un citi to pierakstīja.

– Uz pergamenta? – brīnījās Žagata.

– Pergaments ir tāda īpaši apstrādāta teļāda! – paskaidroja Gailis un turpināja: – Grāmatas rakstīja ar roku, un tās bija ļoti dārgas! Bet tad Gūtenberga kungam apnika visas tās zosu spalvas, ko ik pa brīdīm vajadzēja asināt, arī tinte ar katru dienu kļuva dārgāka, un viņš izgudroja grāmatu iespiešanu! Tagad mēs te gaidām, kad viņš atvedīs iespiedmašīnu. Burti, – Gailis pamāja uz burtu pulciņu, – ir jau atlieti no svina, un tad sāksies iespiešana! Pirmā grāmata būšot ĀBECE. Uz vāka drukāšot pirmos trīs alfabēta burtus – A, B un C! – Te nosauktie burti lepni izslējās. – Bet uz vāka būšu es! – Arī Gailis lepni izslēja seksti un asti. – Tikai tas punkts... kā mēs iztiksim bez viņa? – Viņš bija patiesi norūpējies.

Uzziņai!

Gailis Eiropas antīkajā pasaulē bija pazīstams kā Saules putns, kas dziedot vēsti par dienas sākumu un aizbiedē tumsas spēkus, ļaunos garus, ko sauc arī par nakts dēmoni. Gaiļa atveidu kā gaismas pasludinātāju un aicinātāju uz rīta lūgšanu novietoja uz baznīcu jumtiem jau 10.–12. gadsimtā.

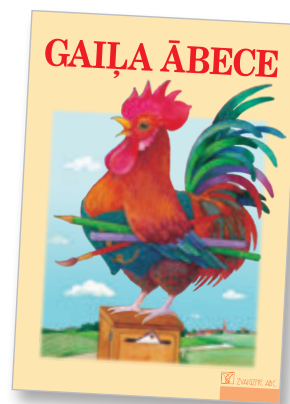
16. Strādājiet grupā!

- Noskaidrojiet vārdus, kuru nozīmi nesa-protat!
- Izveidojiet jums nezināmo vārdu sarakstu!
- Apspriedieties, kur meklēt palīdzību!

Uzzini vairāk!

www.tezaurs.lv

17. Kāpēc bija nepieciešams izgudrot grāmatu iespiedmašīnu?
18. Kāpēc uz ābece vāka ir gaiļa attēls?

Uzziņai!

Hanzas Savienība, arī Hanza, bija viduslaiku vācu tirgotāju organizācija, kurā iesaistījās aptuveni 300 pilsētas. Astoņas tālaika Latvijas pilsētas piederēja Hanzas Savienībai, bet Rīga bija viena no galvenajām Hanzas pilsētām.

Vārdnīca

rāja – šķērsstienis

*Piemiņas monētas
pirmajai ābecei un Hanzas
Savienībai*

– Brauc! Kuģis! – gaisā ieķērcās Žagata. Visi skriešus metās kalniņā: Gailis, Pele, Kurmis, burti, pieturzīmes.

Pa upi tuvojās kuģis. Vējā plīvoja buras, šūpojās Hanzas ģerbonis. Kuģa priekšgalā stāvēja kāds nopietns, bārdains vīrs ar augstu kažokādas cepuri galvā; pa **rājām** kāpelēja matroži. Tad kuģis piestāja krastā; pirmais nokāpa bārdainais vīrs, matroži elsdami pūzdami nocēla vairākas ļoti lielas un, kā likās, arī smagās kastes. Tad nāca amatnieku bariņš.

– Gūtenberga kungs! – laimīgs iesaucās Gailis, bet burti, pēc viņa komandas nostājušies, izveidoja vārdu *VIVAT!*

– Tas nozīmē – LAI DZĪVO! – Pelei pačukstēja Kurmis. – Es par to lasīju!

“Cik viņš, tas Kurmis, ir gudrs! Nē, man noteikti ir jāiemācās lasīt! Burtus!” viņa domās vēl piebilda, lai kāds neiedomātos, ka viņa lasīs tikai sēnes, ogas un graudus!

Gūtenberga kungs Gaiļa pavadībā apstaigāja burtu ierindu, ar lielajiem sarokojās, bet mazajiem noglaudīja galvu. Lielais, apaļais burts O lepni piepūtās un kā gaisa balons gandrīz uzliedoja debesīs. Labi, ka mazais burtiņš o paspēja tam pieķerties un novilkta zemē.

Apspriedušies Gūtenberga kungs un Gailis izrīkoja amatniekus. Tie uzcēla pagaidu nojumi, kamēr uzbūvēs akmens namu. Matroži atlauza koka kastes un izvilka no tām dažādus mehānismus, amatnieki tos stūma, vilka, grūda, skrūvēja un nagloja, līdz **IESPIEDMAŠĪNA**, kā lepni paziņoja Gailis, bija gatava.

Tad jaunajā mašīnā iekrāva papīra loksnes, Gūtenberga kungs sarindoja burtus un pieturzīmes tiem paredzētajās vietās. Uz lapas, kas bija paredzēta grāmatas vākam, uzlēca trīs lielie burti – A, B un C. Tiem pakaļ uzlaidās Gailis – nē, te acīgā Pele kļūdījās, ne jau mūsu paziņa Gailis, bet krāsains tā attēls. Mašīna, kuras riteņus un sviras grieza amatnieki, ierūcās un...

– Pagaidiet! Bet kur palicis punkts? Bez punkta beigās grāmata nebūs derīga! – iesaucās Gūtenberga kungs.

Visi saskatījās. Jautājuma zīme izlieca kūkumu, izsaukuma zīme izslējās. Jā... Kur palicis punkts?

Pele paošņāja gaisu, deguns viņai bija ļoti jutīgs. – Te... te viņš ir paslēpies! – viņa iesaucās un piesita ar ķepu kādam zāles pudurim.

– Tepat es esmu! – No dižas mällēpes lapas apakšas izripoja Punkts, zaglīgi – tā, lai citi neredz, parādīja Pelei mēli un ielēca burtu rindas galā.

Visam iespaidumam burtu, protams, nebūtu pieticis, ja kuģis nebūtu atvedis vēl vairākas kastes ar burtiem.

Pēkšņi Pele parāvās sāņus, jo no kādas kastes šķirbas kā čūska izlocījās dīvaina zīme – @ – un paziņoja, ka viņa esot absolūti nepieciešama internetā un ka viņu saucot ETA!

– Tu mums noderēsi, bet vēlāk! Pagaidām mēs sāksim ar vienkāršām lietām, ar ĀBECI! – smaidot teica Gūtenberga kungs.

@, kurai vārds bija ETA, saprotoši pamāja ar galvu – ja vajag, viņa var arī pagaidīt.

Tad mašīnas dunoņa pierima un lēni, cita pēc citas no tās lepni izslidēja ābece – visas kā viena ar sarkanu gaili uz vāka.

– VIVAT! – tagad sauca VISI. – Lai dzīvo! – arī Pele spiedza, cik jaudas. Bez šaubām, viņa iemācīsies lasīt!

Te viņai pie auss pieliecās Gūtenberga kungs. – Nākamo mēs nodrukāsim grāmatu bērniem par tevi!

– Par mani? – Pelei no satraukuma ietrīcējās ausis un noraustījās ūsas.

– Par tevi! Par to, kā Punkts bija paslēpies un kā tu viņu atradi! Tikai, – Gūtenberga kungs nočukstēja klusi, lai teikto dzirdētu tikai Pele, – apsolī, ka iemācīsies lasīt! Citādi tev vienmēr būs jāmeklē kāds, kas tev lasīs skaļi priekšā! Te tev būs dāvana! – un pasniedza viņai ābeci ar nodrukātiem lieliem burtiem A, B un C uz vāka, kam blakus dižojās sarkans gailis ar košu asti.

– Paldies, liels paldies! Es solos! Es mācišos! Es iemācišos! – atsaucās Pele tik skaļi, ka visi atskatījās.

Te nu mēs varam šim stāstam pielikt punktu, jo tas ir atradies. Punkts.

*J. Gūtenberga izdotās
Bībeles lappuse (1455)*

19. Kādas rakstu zīmes izmanto, rakstot ar datoru? Kuros gadījumos tu tās lieto? Paskaidro to nozīmi!

20. Kāpēc bija svarīgi atrast pazudušo Punktu?

21. Kuras īpašības tu saskatīji Punkta tēlā?

22. Izpēti attēlus! Ko var secināt par mācību līdzekļiem dažādos laikmetos?

Uzzini vairāk!

Vairāki muzeji Latvijā piedāvā apskatīt, kādas izskatījās mācību klases 19. gs., kā arī piedalīties īpašās mācību stundās muzeja apmeklētājiem:

- Kubalu skola-muzejs Dundagā www.kubalmuz.lv;
- Ainažu jūrskolas muzejs www.ainazumuzejs.lv;
- Amatu māja Ventspilī www.muzejs.ventspils.lv/amatu-maja/;
- Raiņa Daugavpils 6. vidusskolā Raiņa mācību klase www.rainisskola.lv.

I. TEKSTS

23. Strādāji grupās un, aptaujājot klasesbiedrus un vecākus, izpētiet,

- kura bija viņu pirmā izlasītā grāmata;
- kura, viņuprāt, bijusi interesantākā, vērtīgākā grāmata;
- kādas grāmatas bērnībā lasījuši jūsu vecāki!

24. Apkopojiet iegūtos datus un iepazīstiniet ar tiem klasesbiedrus!

25. Lasi par gatavošanos lasīšanas semināram!
Pastāsti, kāpēc ceļš uz grāmatu burvību jāatrod katram pašam!

I. DARBA LAPA

Šajā mācību gadā tev būs iespēja piedalīties divos lasītāju semināros. Tajos varēsi iepazīstināt klasesbiedrus ar patstāvīgi izlasītu grāmatu, kā arī uzzināt, kādas grāmatas izlasījuši tavi vienaudži. Pirmais seminārs būs veltīts Astridas Lindgrēnes daiļradei, bet otrajā lasīšanas seminārā dalīsieties iespaidos par jaunāko literatūru bērniem. Lai sagatavotos semināriem, vēlams vispirms noslēgt ar literatūras skolotāju lasīšanas līgumu, kas palīdzēs labāk saplānot laiku lasīšanai.

“Ceļš uz grāmatu burvību tūristu maršrutos nav norādīts, to atrast diez vai palīdzēs cita doti padomi. Šis ceļš jāmeklē katram pašam.”

(Zigmunds Skujiņš)